

umetniškimi stremljenji našega naroda, bratskih in tujih narodov. Njena prva naloga bo dvigniti ozkosrčno in utesnjeno življenjsko raven našega umetništva na svetsko višino, v ta namen pa zbirati, gojiti in izpopolnjevati domače prvine in jih posredovati svetu. Če bo to nalogo pravilno izpolnjevala, bo res v korist umetnosti in ne bo zaman ustanovljena.

POSMRTRNO NAROČILO

JANKO SAMEC

Miletu Klopčiču.

I *Prijatelji predragi! Ko za mano
umrlim že opravite sedmino,
naj z miz veselo steče zlato vino,
ki nam za lek srca je bilo dano!*

*Pozdravite prelepo mi Ljubljano
in vso slovensko, drago Domovino ...
Bog naj ohrani čvrsto jo, edino!
Vi ljubite naprej jo srčno vdano! —*

*Pa Klopčič Mile naj dobi besedo
in name naj se spomni kot človeka,
ki videl je življenja lesk in bedo ...*

*V imenu mojem naj po tistih vseka,
ki vodijo Človeštva brumno čredo
v tir ritenski življenja koloseka!*

II *Potem naj spomni svojih se rudarjev,
ki v pesmih jih tako lepo opeva,
da nam globoko v srcih zvok odmeva
njih težkih borb z nasiljem gospodarjev.*

*In naj želi jim, da iz vseh viharjev
prišli bi kmalu do Svobode dneva,
da v njih očeh ne bo več muk odseva
trdo v življenju skušanih mornarjev!*

*Pa dvigne čašo naj do usten vročih
ter reče, kakor da pred njim so zbrani:
»Na srečo vašo in rodov bodočih!«*

*Za njim še vi od vina nasmejani
napijte z Marseljezo ust pojočih
njim vsem, ki so do danes še teptani!*

III *Nato svoj govor naj tako zaključi,
kot se spodobi zmeraj na sedmini:
»On zdaj počiva v zemlje globočini,
oči so umrle mu, ko v mestu luči . . .*

*Zdaj s svojim se življenjem več ne muči,
ne poje več o srca bolečini —
In morda nanj že pri nebeški lini
sam sveti Peter-starec čaka s ključi!*

*Če pa odšel v kraljestvo je hudiča,
sam Bog pomagaj mu, ker mi ne smemo,
ko smo za večno sodbo slaba pričal!« —*

*Potem stopite vsi na cesto nemo
in razkropite se od Most do Viča
v iskanju lepih pesmi z novo temo!*

VSEVOLOD MAJERHOLD

BRATKO KREFT

V drami Čehova »Utva«, s katero je začelo Umetniško gledališče 1898. l. svojo zmagoslavno pot, nastopa mladi pisatelj Trepljev, ki išče novih izraznih možnosti za dramatiko. Njegova mati je igralka. Zaradi pojmovanja vloge gledališke umetnosti je v trajnem sporu z njo. Svoje sovražstvo do takratnega gledališča izpoveduje takole:

» . . . po mojem je sedanje gledališče rutina, predsodek. Kadar se dvigne zavesa in pri večernem svitu, v sobi s tremi stenami, ti veliki talenti, svečeniški svete umetnosti, predstavljajo, kako ljudje jedo, pijo, ljubijo, hodijo, kadar se trudijo iz neslanih prizorov in fraz izžeti moralo, malenkostno moralo, lahko umljivo, koristno za domače gospodarstvo, kadar mi v tisočerihih variacijah ponujajo eno in isto, eno in isto, eno in isto, takrat bežim in bežim, kakor je bežal Maupassant pred Eiflovim stolpom, ki mu je sušil mozeg s svojo neumnostjo . . . Treba nam je novih oblik. Novih oblik nam je treba, a če jih ni, potem je bolje, da nam ni treba ničesar . . .«

Isti Trepljev je napisal kratek prizor, ki ga nato uprizori v domači družbi. V prologu pravi: »O, ve častitljive, starodavne sence, ki plovete v ponočnem času nad tem jezerom, prosim vas, uspavajte nas, in naj se nam sanja, kar se bo vršilo čez dva tisoč let!« Ko eden izmed gledalcev vzklikne, da čez dva tisoč let ne bo nič, odgovori Trepljev: »Torej dovolite nam predstavljati ta nič.« (Citirano po Prijateljevem prevodu »Utve« v knjigi *Momenti iz spisov A. P. Čehova*, Ljubljana 1901.)

S temi besedami Trepljeva je dobila uprizoritev »Utve« docela programatičen značaj, dasi se njegova izvajanja nikakor ne krijejo s programatičnimi tezami, ki so jih takrat zagovarjali teoretiki realističnega gledališča. Misli Trepljeva so bližje romantični findesiècleski dramatiki, ki je ravno takrat začela pri Francozih vzbujati pozornost, saj je stre-